

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXXVI. Solvuntur objectiones Recentiorum, illaque imprimis objectio
valide retunditur, qua prætendunt, omne virtutis officium seipso referri in
Deum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

in Psal. 77. Idem antecedens verbis perspicuis tradit Augustinus l. 1. de morib. Eccles. c. 15. ubi dicit, nihil aliud esse virtutem, nisi summum amorem Dei, qualis non est solus amor boni in communi, nec alius amor nisi Dei propter se. Ad quod sine ambiguitate significandum, ab illa definitione virtutis in genere descendens ad definitionem singularum virtutum Cardinalium in specie, fortitudinem v. g. definit amorem omnia propter Deum facile perferentem. Nec minus idem antecedens tradit ibidem c. 25. cum ait, quod nihil aliud est bene vivere, quam toto corde, tota anima, tota mente Deum diligere. Quod procul dubio est Deum propter se diligere, uti expressè declarat l. 1. de doct. christ. c. 22. Deinde quisquis Augustinum in Augustino legit, videbit illam ipsam, non aliam charitatem ab ipso requiri ad omne opus bonum, ad omnemque bonam voluntatem, quam præcipi dicit per omnem sacram Scripturam (cum omnis bonæ voluntatis, operisque rectè facti regula haud dubiè contineatur in Scriptura sacra.) At hæc, secundum Augustinum, est veri nominis charitas, seu amor Dei propter se. Cum enim lib. 3. de doct. christ. c. 10. dixisset, quod non præcipi Scriptura nisi charitatem, nec culpatur nisi cupiditatem, charitatem illam mox definit: Charitatem voco, motum animi ad fruendum Deo propter ipsum, & se ac proximo propter Deum.

403 9°. Denique glossa illa Recentiorum eo ipso rejicienda est, quo distorta, sine manifestoque ad id Augustini textu, distorquens innumera Augustini, imò & Scripturarum (ab Augustino productarum) de charitate testimonia, à sensu proprio ad figuratum, & improprium: cum sola boni in communi cupiditas non sit propriè dicta charitas, sed impropriè & figuratè duntaxat. Id autem est contra legitimam S. Scripturæ & SS. Patrum interpretandorum regulam Prolegom. 3. c. 14. stabilitam: si enim sic interpretari liceret, nihil fixum esset in Scripturis, nihil in Patribus, dum eorum testimonia, nullam figuram sonantia, à sensu proprio ad improprium, pro cerebro suo facile quisque distorqueret. Quod quidem Augustinus l. 3. de doct. christ. c. 15. maxime prohibet, ubi de charitate agitur. Ibi namque vel ipsas figuratas locutiones tamdiu considerari jubet, donec ad significandam veri nominis charitatem interpretatio deducatur, prohibetque figuratam haberi locutionem, dum propriè sonat charitatem: *Servabitur in locutionibus figuratis hæc regula, ut tamdiu versetur diligenti consideratione quod legitur, donec ad regnum charitatis interpretatio perducatur. Si autem hoc jam propriè sonat, nulla putetur figurata locutio.* Et l. 1. c. 35. & 36. *Omnium... summa est ut intelligatur legis, & omnium divinaram Scripturarum plenitudo & finis esse dilectio rei, quæ fruendum est, & rei qua nobiscum eâ frui potest, quia, ut se quisque diligit, præcepto opus non est...* Quisquis

igitur divinas Scripturas, vel quamlibet earum partem, intellexisse sibi videtur, ita ut eo intellectu non edificet genuinam istam charitatem Dei & proximi, nondum intellexit. Quisquis verò talem inde sententiam duxerit, ut hæc edificanda charitati sit utilis, nec tamen hoc dixerit, quod ille quem legit eo loco scripsisse probabitur, non perniciosè fallitur... ita fallitur, ac si quisquam errore deserens viam, eo tamen per agram pergit, quò etiam via illa perducit.

CAPUT XXXVI.

Solvuntur objectiones Recentiorum, illaque imprimis obiectio valide revocatur, quæ præcedunt, omne virtutis officium seipso referri in Deum.

Obiectio 1°. Augustinus non alia de causa in omni virtute numeris omnibus absoluta requirit charitatem, nisi ut per ipsam virtus referatur in Deum, tamquam finem ultimum. Sed ad hoc necessaria non est charitas veri nominis: cum ad hoc sufficiat amor cujuscumque virtutis. Omnis quippe virtus, seu potius officium virtutis, ex se, sive ex natura sua referatur in Deum: cum sit secundum Dei voluntatem.

Respondeo negando minorem: quia, licet cujuslibet virtutis officium ex se, sive ex natura sua, referibile sit in Deum tamquam finem ultimum; de facto tamen ad Deum tamquam finem ultimum, ex se, sive ex natura sua non referitur.

1°. Quia non est cur omne moraliter ex officio bonum, licet sit secundum Dei voluntatem, ex se magis referatur in Deum, quam omne physicè bonum, v. g. cibi necessarii sumptio, quæ licet sit secundum Dei voluntatem, ex se tamen in Deum non referatur, sed necesse est ut ab operante referatur: non eo ipso proinde quo fit bonum à Deo volitum, bonum istud de facto referatur in Deum, ut finem ultimum. Cum Deus non velit fieri bonum quomodocumque, sed velit illud bene fieri, utique propter Deum ipsum, tamquam finem; quod pertinet ad charitatem: nec omnis qui materialiter facit bonum à Deo volitum, faciat illud modo à Deo volito, nec quatenus est à Deo volitum, sive propter Dei voluntatem; quod etiam pertinet ad charitatem.

2°. Quia referre opus virtutis in Deum, tamquam finem ultimum, est facere illud propter Deum, tamquam finem ultimum. Sed facere aliquid propter Deum, est officium charitatis veri nominis, non cujuslibet virtutis. Ergo. Major est certa: cum opus virtutis referre in Deum, tamquam finem ultimum, sit illud sic facere, ut Deus sit finis ultimus illius: finis verò alicujus, est, cujus gratiâ, sive propter quod fit aliquid. Et reverà opus quodcumque virtutis sic referri debet in Deum, secundum Augustinum, ut fiat propter Deum,

ut patet tum ex dictis capite 35. tum ex omnibus testimoniis supra relatis, quibus docet, omnes actus nostros referendos esse in Deum propter se dilectum; tum denique ex omnibus testimoniis pariter relatis quibus docet nihil, quod Deus non sit, ordinatè amari, nisi finaliter propter Deum: cum omne quod fit, ex amore aliquo fiat, nihil ordinatè fit, nisi finaliter propter Deum. Quòd autem facere aliquid propter Deum, officium sit charitatis veti nominis, tradit Augustinus in lib. de moribus Ecclesiæ c. 9. dicens: *Scriptum est quia propter te officium tota die... Caritas vero ipsa non potuit significari expressius, quam quòd dictum est, propter te*, ubi Augustinum loqui de charitate veti nominis manifestum est ex contextu. Loquitur enim de charitate, significata per primum, maximumque mandatum, *Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*, &c. & per illud Apostoli, *Diligentibus Deum omnia procedunt in bonum*. Et illud, *Quis nos separabit à charitate Christi*, &c. Quæ sacra testimonia ibidem profert Augustinus.

406 3°. Juxta Augustinum 4. contra Julian. 3. distinguendum est inter officium finemque virtutis: *Noveris itaque non officium, sed finibus à virtutis discernendas esse virtutes*. Officium autem est quòd faciendum est; finis verò, propter quòd faciendum est. Non esset verò distinguendum, si officium, seu propria honestas cujuslibet virtutis, vel esset ipse finis debitus cujuslibet virtutis, vel ipsa relatio cujuslibet virtutis in debitum finem.

407 4°. Si quartumlibet virtutum officia seipsum referentur in Deum, officium virtutis sufficeret ad virtutem numeris omnibus absolutam, sicut & ad distinctionem virtutis à vitio. Eo ipso namque virtutes à vitiis discernentur finibus, quò officii. Eo ipso etiam quò aliquid foret bonum ex officio, sine alia relatione, foret bonum ex fine ultimo. Ex quo tandem fieret, quòd eo ipso quo officia bona fierent, ex parte finis bene fierent (cum bona ex parte finis bene fiant, hoc ipso quo propter debitum finem fiunt, sive hoc ipso quo referuntur in Deum, tamquam finem ultimum.) Atqui omnia hæc apertè falsa sunt, Augustinianæque doctrinæ diametraliter adversa; imò & experientia, quâ constat frequentè contingere, quòd opera ex officio bona non solum non referantur in Deum, finem ultimum; verum etiam referantur in finem vanum, v. g. vanam complacentiam, vanam gloriam, &c.

408 5°. S. Augustinus, S. Thomas, & alii sexcentis locis admittunt officia virtutum, sine debita relatione in Deum, finem ultimum. S. Thomas utique 2. 2. q. 23. a. 7. ubi sic: *Liberatio patriæ, in actu fortitudinis, vel quid simile, erit quidem vera virtus* (non simpliciter, sed secundum quid, quoad officium scilicet, non quoad finem ultimum virtutis, ut constat ex verbis sequentibus) *sed imperfecta sine charitate: quia deficit ordinatio in*

verum ultimum finem, & hac ratione non est vera virtus simpliciter sine charitate. Idem admittit in redditione debiti l. 3. in cap. 3. ad Galat. *Si reddas tibi vel proximo quòd debes, & hoc non facis propter Deum* (non igitur eo ipso fit propter Deum, quo fit istius virtutis officium) *magis es perversus quàm justus*. Idem in officio continentia conjugalitatis, quo conjuges miscentur non amore voluptatis, sed amore prolis, supplem. q. 49. a. 5. ad r. ubi subscribit Augustino proximè referendo. Vide infra n. 412.

S. Augustinus verò eadem officia sine debita in Deum relatione admittit in locis proferendis in responsione ad 4. objectionem, dum ibi contendit, ad veram continentiam non sufficere officium continentia, quo *conjugis carne utitur, non in voluptate libidinis, sed in voluntate propaginis*; sed ulterius requiri piam in Deum relationem, quâ filii secundum carnem gignendi sic intenduntur, ut *regenerationi generatio prepararetur, sive in Dei filios renascantur*, atque adeò ex Dei amore intenduntur, uti requirit S. Thomas loco novissimè relato. Deinde eadem officia sine debita in Deum relatione, manifestè admittit 19. Civit. 25. dum ibi admittit virtutes quæ ad seipsum referuntur, nec propter aliud expectantur. Ibidem etiam manifestè supponit earum officia non semper ad Deum referri, cum ait: *Virtutes... per quas humana mens imperat corpori & vitiis... nisi ad Deum retulerit... vitia sunt*, &c. Tametsi non aliam ob causam eas ibi culpet, nisi quia ad seipsum referuntur, nec propter aliud expectantur. Vide supra n. 365. Idem manifestè supponit in verbis n. 370. relatis, dum discernit virtutes quæ fiunt propter istam vitam honestissimè agendam, ab iis quæ fiunt propter adipiscendam sempiternam felicitatem, sive propter Deum ultimum finem, atque quòd celestis autoritas persuadet eas fieri debere non tantum propter priorem finem, verum etiam propter posteriorem. Necnon in verbis ibidem relatis ex epist. 52. dum ait, quòd prudentia, fortitudo, temperantia, justitia, si solum referantur ad hoc, *ut hi quibus vis ut bene sit, salvè sint corpore, & ab omni cujusquam improbate tui, atque pacati... non erunt virtutes... si autem virtutes illas à quo acceperis sentiens... ad ipsius cultum conferas... vera illa virtutes erunt*. Idem denique manifestè supponit l. 4. contra Julian. c. 3. (ut alia sexcenta loca præteream) dum ait: *Cum itaque facit homo aliquid, ubi peccare non videtur* (id est, dum facit opus ex officio bonum, ut manifestum est ex contextu) *si non propter hoc facit, propter quòd facere debet* (ergo supponit id contingere) utique propter Deum, finem ultimum, (prout etiam contextus manifestat) peccare convincitur. Dum etiam ibidem expressè docet, opera ex officio bona peccaminosa esse, in quantum ad Deum non relata, dum fiunt absque ullà omnino fide (quòd haud dubiè falsum esset, si opera ex hoc ipso quo fiunt

ex officio bona, seipſis in Deum referuntur.) Hanc quippe Juliani objectionem: *Si Gentilis nudum operaverit, numquid quia non est ex fide, peccatum est?* sic solvit: *Prorsus in quantum non est ex fide, peccatum est. Non quia per seipsum factum, quod est nudum operare, peccatum est (cum sit ex officio bonum) sed de tali opere non in Domino gloriarī (id est, in gloriam Dei illud non referre, ad quam relationem in Præfatione in Psal. 31. & alibi requirit fidem saltem inchoatam) solus impius negat esse peccatum. Quod ut intelligas, quamvis jam satis inde fuerit disputatum; tamen quia magna res est, adhuc paulisper auscultia. Ecce eadem commemoro, quæ ipse posuisti: si Gentilis qui non vivit ex fide, nudum operaverit, periclitantem liberaverit, agri vulnere foverit, divitias honeste amicitie impenderit, ad testimonium falsum nec tormentis potuerit impelli. Quæro abs te, utrum hæc bona opera bene facit? dicitur es, & bona facit, & bene. Sed ei contradicit, fortiterque resistit Augustinus, loquendo de operibus illis ad malum finem relatis (utpote quæ Julianus nunquam dixit bene fieri) igitur & resistit & contradicit, loquendo de operibus illis, etiam præcisè quatenus in Deum non relatis. Non igitur censuit ea hoc ipso referri in Deum, tamquam finem ultimum, quo sunt opera, seu officia virtutum, etiam absque relatione in finem malum. Imò oppositum manifestè supposuit, dum toto illo capite hanc contra Julianum rationem toties ingeminavit, opera illa hoc ipso male fieri, quo non sunt intentione fidei bona, hoc est ejus quæ per dilectionem operatur. Hoc ipso quod ad suum non referuntur. Autorem dona Dei, &c. Hoc ipso quo fiunt sine amore Creatoris, &c. Vide hoc argumentum fufius deductum infra, cap...*

410 6°. Denique ad voluntatem undequaque bonam, opusque virtutis numeris omnibus absolutum, sive debitis omnibus circumstantiis ornatum, Augustinus tam constanter asserit liberum non sufficere arbitrium, sed necessarium esse gratiæ auxilium, ut in eo ponat summam suæ contra Pelagianos victoriæ, falsus alioqui se à Pelagianis victum, ut videbimus libro sequenti. Sed si censuisset omne cuiuscumque virtutis officium seipſo referri in Deum, ad opus virtutis numeris omnibus absolutum, tam constanter non asseruisset, necessarium esse gratiæ auxilium; cum officia moralium virtutum multa, sine gratiæ auxilio, multi, etiam Ethnicī, faciant, ut fateatur l. de Ipir. & lit. c. 28. dicens: *Non enim usque adeo in anima humana imago Dei terrenorum affectuum labe detrita est, ut nulla in ea velut extrema lineamenta remanserint, ut merito dici possit, etiam in ipsa impietate vita sue facere aliqua legis, vel sapere.*

CAPUT XXXVII.

Solvuntur reliquæ objectiones.

411 Objicies 2°. Dum Augustinus dicit opus virtutis tunc bene fieri, dum fit ex cha-

ritate, facere ex charitate, secundum ipsum, idem est, quod facere ex dilectione legis. Sed facere ex dilectione legis, nihil aliud est quam facere ex dilectione virtutis. Ergo. Respondeo distinguendo majorem: facere ex charitate, secundum ipsum, idem est quod facere ex dilectione legis humanæ, quæ Deus non est, sic nego: idem est quod facere ex dilectione legis divinæ, quæ Deus est, sic concedo majorem. Sed hoc sensu nego minorem. Unde nec ille, Augustini sensu, ex charitate agit, qui agit ex amore conformitatis cum ratione humana præcisè, nisi amet conformitatem cum ratione, vel lege humana, formaliter ut hæc signum est rationis, legis, voluntatisque divinæ.

Objicies 3°. Augustinus l. 4. contra Julianum c. 3. cum dixisset: *Sine amore Creatoris nullus bene utitur creaturis*, hunc Creatoris amorem, in pudicitia conjugali v. g. mox explicat per intentionem, quæ conjuges miscetur non voluptate libidinis, sed voluntate propaginis: id ergo non intelligit de veri nominis charitate. Consequentia patet, probatur antecedens ex verbis ipsius; ait enim: *Hoc ergo amore opus est, ut bonum beatificum sit & pudicitia conjugalis, ut sit ejus intentio, quando utitur conjugis carne, non in voluptate libidinis, sed in voluntate propaginis.*

Respondeo negando consequentiam; amorem quippe Creatoris, quo opus esse dicit ad pudicitiam conjugalem, esse Dei propter se amorem, constat ex principio istius capituli, ubi sic: *Ego dixi, pudicum non veraciter dici, qui non propter Deum verum, fidem carnibus servat uxori.* Constat item ex reliquo processu ejusdem capituli, libro sequenti exhibendo. Deinde loco objecto dicit quidem, opus esse amore Creatoris, ut intentio conjugum non sit in voluptate libidinis, sed in voluntate propaginis; sed non dicit amorem illum Creatoris præcisè consistere in voluntate propaginis; imò oppositum patenter innuat, partim dum ait opus esse amore Creatoris, qui non est nisi à Deo per gratiam, quæ opus non est ad exercendam copulam conjugalem merè ad habendam propaginem. Partim dum ibidem cap. 1. l. 1. de nuptiis & concupisc. c. 4. contentus non est intentione propaginis utcumque, sive intentione generandæ proli; sed requirit intentionem generandæ illam Deo, sive ut regenerationi generatio præparetur, sive ut qui ex eis sæculi filii nascuntur, in Dei filios renascantur, ut ex membris primi hominis, in membra transferantur Christi, &c. prout n. 361. vidimus.

Objicies 4°. Si ad virtutem numeris omnibus absolutam requireretur charitas veri nominis, sequeretur veram esse propositionem à Pio V. Gregorio XIII. & Urbano VIII. damnatam. *Non est vera obedientia quæ fit sine charitate.*

Respondeo negando sequelam: quia ex dictis Prolegom. 6. cap. 9. certissimum est pro-